

Beaiverudat

Sisdoallu

SIIDU

4. OZA BARGGU
4. BEAIVERUHTAORTNEGA ULBMIL
4. GII SÁHTTÁ OAŽŽUT BEAIVERUĐAID?
4. VÁLDOEAVTTUT
Bargoáiggi geahpideapmi
Gáibádus unnimus dietnasii
Duohta bargoohcci
Registreren bargoohccin
Oahpu ja beaiveruđaid birra
Olgoriikkas leat
5. EARÁT GEAIN SÁHTTÁ LEAT RIEKTI BEAIVERUĐAIDE
Iešálggaheadji
Bargguheapmin reastaluvvama geažil
Permitterejuvvon
5. NÁ OVDDIDAT BEAIVERUĐAID GÁIBÁDUSA
Dárbašlaš mildosat beaiveruđaid gáibádussii
Eará dokumeanttat maid sáhtta dárba bidjat fárrui
Vuordinbeaivvit
Čálalaš diehtu mearrádusa birra
Mearrádusa váidin
8. MAN OLLU BEAIVERUĐAID DON OAČČUT?
Graderejuvvon beaiveruđat
Mánáidlasáhus
Luopmolásáhus
Máksin
9. MAN GUHKÁ SÁHTÁT OAŽŽUT BEAIVERUĐAID?
Sierranjuolggadusat muhtin joavkkuide
9. DIEĐIHANGEATNEGASVUOHTA
Dieđihangoarta internehtas dahje báberhámis
Deavdin
Boahtingeatnegasvuohta
Jus galggat vuolgit mátkkoštit
Jus fárret
12. BOASTTU DAHJE VÁILEVAŠ DIEĐUT
Hilgun ja politiijaide váidin
NAV dárkkistanbargu
12. DON SÁHTÁT MASSIT BEAIVERUĐAIDE RIEVTTI
Dus ii leat riekti beaiveruđaide áigodagain go don
Gaskaboddosaš massin beaiveruđaid rievttis
14. MII DÁHPÁHUVVÁ JUS DU DOARJJAÁIGODAT
GASKKALDUVVÁ?
14. SÁTNEČILGEHUSAT

NAV bidjá vuodđun ahte dutnje gii vuostáiválddát beaiveruđaid lea dán skovi sisdoallu oahpis. Váldde vára das, geavat dan ja váldde oktavuodá NAV:in go lea eahpádus iežat vuogatvuodaid ja geatnegasvuodaid birra.

OZA BARGGU

Eaktuduvvo ahte lea aktiiva bargoohcci jus galgá leat riekti beaveruðaide. Lea dehálaš ahte leat aktiiva boahit fas bargui nu jođánit go vejolaš jus šattat bargguheapmin. NAV internehttasiidduin www.nav.no, gávnnat ođđaseamos bajilgova rabas virggiin mat gávdnojit miehtá riikkas, ja obbalaš dieđuid beaveruhtaortnega birra.

Eanet dieđuid sáhtát maid oažžut go riŋget NAV bálvalusguovddáži, tlf. 800 33 166. Bálvalus lea rabas buot árgabeivviid dii. 8 rájes dii. 18 rádjái. Bálvalustelefovna lea nuvtá, muhto mátketelefovnaide leat sierra máksinmearit.

BEAIVERUHTAORTNEGA ULBMIL

Beaveruhtaortnegis leat guokte ulbmila:

- Beaverudat leat belohakkii buhtadussan massojuvvon bargodietnasii. Bargguhemiide dakko bokte sihkkarastojuvvo dienas dan botta go geahččalit gávdnat ođđa barggu.
- Beaveruhtaortnet galgá movttiidahttit oheat ja bisuhit barggu. Doarjjadási lea danin vuollelis go ovdalaš dienas, ja doarjjaáigodat lea ráddjejuvvon.

GII SÁHTTÁ OAŽŽUT BEAIVERUÐAID?

Eanas bargiin, geat leat massán bargodietnasa bargguhisvuoda geažil, lea riekti beaveruðaide.

VÁLDOEAVTTUT

Bargoáiggi geahpideapmi

Dus ferte bargoáigi leat geahpiduvvon unnimusat 50 proseanttain. Jus leat permitterejuvvon, de ferte du bargoáigi leat geahpiduvvon unnimusat 40 proseanttain.

Gáibádus unnimus dietnasii

Fertet ovdalaš jagiid vuostáiváldán bargodietnasa bargin dahje luodabargin. Dutnje ferte leat máksuojuvvon

bargodienas mii lea unnimusat 1,5 geardde álbmotoaju vuodđosupmi (G) maŋemus loahpahuvvon kaleanddarjagis (diibmá), dahje unnimusat 3 G golbma maŋemus kaleanddarjagis. Vuodđosubmi rievdaduvvo dábálaččat oktii jahkái (miessemánu 1.b. 2009:s lea submi kr 72 881).

Dietnasat mat dán oktavuodas eai adnojuvvo leat bargodienasin:

- Álbmotoadjoaddosat.
- Bálká bargomárkandoaibmabijuin (earret bálkádoarjja ja bálká bargomárkanfitnodagain).
- Iešheanalis ealáhusdientas. Persovnnat badjel 64 jagi sáhttet vissis eavttuid vuodul oažžut dohkkehuvvot dákkár dietnasa.

Okta ja seamma bargodienas addá dušše rievtti beaveruðaide ovta olles doarjjaáigodahkii, dm. 52 dahje 104 vahkkui. Dat mearkkaša ahte jus vuostáiválddát beaveruðaid olles doarjjaáigodahkii, de seamma bargodietnasiin ii leat riekti ođđa doarjjaáigodahkii, vaikko dienas máksuojuvvui golbma maŋemus kaleanddarjagis.

Sis geat aitto leat geargan geatnegahtton soahtebálvalusas, geat leat unnimusat leamašan bálvalusas golbma mánu dan maŋemus 12 mánu, lea riekti oažžut beaveruðaid gitta 26 vahkkui, beroškeahhtá das mot ovddeš bargodienas lea.

Oadjo- ja bargoáigodagat eará EEO-riikkain sáhttet vissis eavttuid vuodul addit rievtti beaveruðaide Norggas, geahča dieđuid EEO-riikkaid bargguhisvuoda addosiid birra NAV' internehttasiidduin www.nav.no.

Duohta bargoohcci

Don fertet

- eat bargonávccalaš.
- leat olámuttos ja jođán sáhttit árvvoštallat bargo- ja doaibmabidjofálaldagaid, ja sáhttit álgit jođánit. Fertet almmuhit čujuhusa gos leat, nu ahte NAV' čálalaš jearaldagat ollejit dutnje. Jus dus lea mánná gii dárbaša bearráigeahču, de fertet jođánit sáhttit ordnestit bearráigeahču.
- dábálaččat leat mielas váldit juohkelágan barggu vaikko gos Norggas. It sáhte bidjat gáibádusaid bargobáikái dahje bargomállii, nu ahte šaddá váttisin gávdnat barggu.
- dábálaččat leat mielas barget ollesáiggi. Jus dus lea oasseáiggebargu, de fertet leat mielas das heaitit go vuostáiváldit ollesáiggi (eanet) bargofálaldaga.
- ieš aktiivvalaččat oheat barggu. NAV sáhtta gáibidit ahte duodaštat šihttojuvvon bargoohcandoaimmaid.

Registreren bargoohccin

Fertet leat registrerejuvvon bargoohccin NAV:s, ja sáddet dieđihangoartta juohke 14. beaivvi (loga eambbo dieđihangoartta birra 9. siiddus).

Oahpu ja beaiveruđaid birra

Váldonjuolggadussan lea ahte dus ii leat riekti beaiveruđaide jus leat skuvlaoahppi dahje studeanta. Privatisttat ja earát geat váldet oahpu nu ahte eai čuovo oahpaheami, buohtalastojuvvojit eará skuvlaoahppiiguin/studeanttaiguin. Váldonjuolggadusas gávdnojit muhtin spiehkasteamit, ee. persovnaide geat

- oassálastet kurssaide maid NAV lágida dahje ovttasbarggus NAV:in.
- váldet oanehis ollesáigge oahpu mii bistá eanemusat golbma mánu.
- dušše oassálastet oahpaheapmái dábalaš bargoáiggi olggobealde (eahkediid/vahkkoloahpaid), go oahppoprogršuvdna lea geahpiduvvon unnimusat 50 proseanttain dábalaš ollesáiggeoahpu ektui.
- oassálastet suohkanlaš dássevudot dárogieloahpaheapmái sisafárrejeaddji rávisolbmuide gitta jahkái.
- oassálastet oahpásnuvvanprográmmii oahpásnuvvanortnega lága vuodul aitto bohtán sisafárrejeddiide.

Jus oaivvildat ahte spiehkasteamit fátmmastit du, ja háliidat bisuhit beaiveruđaid seammás go válddát oahpu, de ferte earenoamážit ohat dan sierra skovis NAV 04-06.05. Dát guoská maiddái jus oahppu álggahuvvui ovdal go šaddet ollásii dahje belohahkii bargguheapmin. Dalle gusket maiddái earenoamáš njuolggadusat mat gullet geahpiduvvon oahppoprogršuvvna gáibádussii. Váldde oktavuoda NAV:in vai oážžut lagabut dieđuid beaiveruđaid ja oahpu birra.

Olgoriikkas leat

Fertet orrut dahje leat Norggas. Spiehkasteapmi: Áibbas bargguhis EEO- riikka stáhtaboargárat sáhttet ovddidit čálalaš gáibádusa ahte beassat bisuhit beaiveruđaid gitta golmma mánnui dan botta go ohcet barggu eará EEO-riikkas. Geahča dieđuid EEO-riikkaid bargguhisvuoda addosiid birra NAV' internehttasiidduin www.nav.no. Earenoamáš njuolggadusat gustojit go leat Svalbardas. Váldde oktavuoda NAV:in ovdal vuolgima.

EARÁT GEAIN SÁHTTÁ LEAT RIEKTI BEAIVERUĐAIDE

Iešálggaheaddji

Háliidat go álggahit iežat doaimma ja ain vuostáiváldit beaiveruđaid, de fertet ovddidit sierra čálalaš gáibádusa dan birra. Dohkkehuvvon gávpeplánain sáhtát bisuhit beaiveruđaid gitta guđa mánnui dan botta go álggahat fitnodaga, ja gitta golmma mánnui maŋŋel go leat bohtán johtui. Eanet dieđuid oáččut go válddát oktavuoda iežat NAV- kantuvrrain.

Bargguheapmin reastaluvvama geažil

Jus ozat máksima Bálkádáhkidanfoanddas reastaluvvama álggaheami geažil, de sáhtát go leat lihcojuvvon ohat ovdamávvu bálkádáhkidanfoanddas NAV beaiveruhtaortnega bokte. Bálkádáhkidanfoandda máksimat ovttastahttojuvvojit juo máksojuvvot beaiveruđaiguin. Loga eanet bálkádáhkidanortnega birra NAV' internehttasiidduin www.nav.no.

Permitterejuvvon

Permitterejuvvon olbmot sáhttet oážžut beaiveruđaid gitta 52 vahkkui 18 – mánnosaš áigodaga siskkoalbealde. Permitteremii ferte sivvan leat váilevaš bargu dahje eará dilálašvuodat maidda bargoaddi ii sáhte váikkuhit. Váldonjuolggadussan lea ahte permittterejuvvon olbmui almmolaš doaimmas ja kulturásahusain mat ožžot ollu almmolaš doarjaga ii dábálaččat leat riekti beaiveruđaide (spiehkasteamit: buollimat, lihkohisvuodat, luonddudilálašvuodat dahje eará vuordemeahttun dáhpuhusat).

Eanet dieđuid beaiveruđaid birra permittteremiin gávnnat NAV' internehttasiidduin www.nav.no.

NÁ OVDDIDAT BEAIVERUĐAID GÁIBÁDUSA

Álggos fertet iežat registreret bargoohccin internehttasiidduin www.nav.no dahje iežat báikkálaš NAV-kantuvrras. Go leat registreren iežat, de sáhtát ovddidit beaiveruđaid gáibádusa. Gáibádusskovi gávnnat NAV' internehttasiidduin www.nav.no. Skovi sáhtát maiddái oážžut iežat báikkálaš NAV-kantuvrras, mii sáhtá veahkehit du deavdimiin.

Beaverudat sáhttet áramusat máksojuvvot dan beaivvi rájes go ovddidat gáibádusa (beaivi goas registreret iežat bargooheccin, dábálaččat adnojuvvo leat gáibádusa dáhtonin).

Dárbblaš mildosat beaverudaid gáibádussii

Vai beaverudaid gáibádusa galgá sáhttit giedahallat, de fertet dát dokumeanttat biddjojuvvot mildosiin (ieš fertet fuolahit mángosiid):

- Bargošiehtadus ja lihccun/loahppateastta buot bargodilálašvuodain mañemus guđa mánus. Jus dus ii leat leamašan bissovaš vahkkosaš bargoáiggi šiehtadus unnimusat guđa mánnui ovdal bargoáiggi geahpideami, de fertet duodaštit buot bargodilálašvuodaid mañemus guoktenuppelohkái mánus. Jus dus ii leat leamašan bargu mañemus guoktenuppelohkái mánus, de fertet duodaštit buot bargodilálašvuodaid mañemus golbma loahpahuvvon kaleanddarjagis, jus fal dus iežat mañemus bargodilálašvuodas ii leat leamašan bissovaš vahkkosaš bargoáigi unnimusat guđa mánnui. Jus dus ii leat lihccun/loahppateastta, dahje dus lea vuoliduvvon bargoáigi dahje bargoáigi mii dávjá rievddada, de fertet bidjat mielde skovi “Bekreftelse på sluttårsak” (Heaitinsiva duodašteapmi, NAV 04-08.33), maid gávnnat interneahhtasiidduin www.nav.no dahje oazžut dan iežat báikkálaš kantuvrras, maid bargoaddi lea deavdán ja vuolláičállán.

Dokumeanttain fertetit mielde dát dieđut:

- Bargodilálašvuoda álgín- ja loahppadáhton.
- Vahkkosaš bargoáigi. Jus bargoáigi rievddadii, de fertet buktit duodaštusa mii čájeha man galle diimmu leat bargan mañemus 52. vahkus.
- Heaitinsivva. Jus leat ieš cealkán eret molssaeaktun dasa ahte lihccojuvvot geahpidemiid geažil, de fertet dát dokumenterejuvvot.
- Eretcealkináigi.
- Eretcealkima dáhton.
- Dietnasis duodašteapmi. NAV viežžá dábálaččat dienasdieđuid Vearroetáhtas. Diimmá dienas lea easka gávnamis livnnetkantuvrras njukčamánu rájes jagi mañjel. Danin fertet bargodietnasa duodaštit earaládjje ođđajagimánus ja guovvamánus. Dákkár duodaštusaid sáhtá geavahit:
 - 1) Bargoaddi bálká- ja geassindieđut mas ovdanboahá juohkin Vearroetáhta dienasgodaid mielde.
 - 2) Juovlamánu bálkálihppu. Dát fertet čájehit jagi ollislaš máksojuvvon dietnasa, ja mot dienas lea juhkojuvvon Vearroetáhta dienasgodaid mielde.
 - 3) NAV jahkediđut (álbmotoadjoaddosiid duodašteapmi).

Eará dokumeanttat maid sáhtá dárbu bidjat fárrui

- Dutnje geas lea fuollaovddasvástádus dahje máksingeatnegasvuohá: Riegádanateastta dahje orrunbáikki duodaštus mánáide vuollel 18 jagi geaid don fuolahat/geaidda dus lea máksingeatnegasvuohá. Fertet buktit skovi E-302 go gáibidat mánáidlasáhusa mánáide geat orrot eará EEO-riikkas.
- Dutnje gii it leat Norgga stáhtaboargár: Orrun- ja bargolohpi.
- Dutnje gii leat permitterejuvvon: Permitterendiehtu mii almmuha permittensiva, permittrenáigodaga ja makkár beivviid bargoaddis leat láhkageatnegahtton bálkageatnegasvuohá.
- Go reastaluvvamis ohcá ovdamávssu beaverudaid: Reastaluvvanálggaheami duodašteapmi oapmehálldašeadjis fertet ovdanbiddjojuvvot, vejolaččat mánggus rievttálaš diggemearrádusas. Fertet deavdit ja ovdanbidjat skovi “Egenerklæring – overdragelse av lønnskrav ved konkurs” (Iešcealkámuš – bálkágáibádusa badjelasváldin reastaluvvamis, NAV 04-03.07) maid oáččut iežat báikkálaš kantuvrras dahje gávnnat www.nav.no.
- Go gáibida beaverudaid mañjel geatnegahtton soahtebálvalusa/siviilabálvalusa: Bálvalusduodaštus. Ferte čielgasit boahit ovdan goas bálvalusaigodat lea leamašan.
- Dutnje gii guđa mañemus mánus leat leamašan dahje leat skuvlaoahppi/studeanta: Duodašteapmi oahppobáikki almmolaš loahpahanbeaivi mañemus čadahuvvon loahpahahti eksámenis, dahje duodaštus skuvllas dasa ahte don leat heitán oahpus jus leat botken skuvlavázzima.
- Dutnje gii leat oahpus/kurssas ohcanáiggis: Duodašteapmi fertet ovdanbiddjojuvvot, ja don fertet oheat sierra skovis (NAV 04-06.05) bisuhit beaverudaid dan botta go válddát oahpu.
- Dutnje gii vuostáiválddát loahppabuhtadusa bargoaddis: Mánggus heitinšiehtadusas mas ovdanboahá makkár áigodaga ovddas leat ožžon báikká dahje loahppabuhtadusa ollislaš submi, ja dieđut dan birra man ollu du mánnobáikká lei ovdal go heitet.
- Dutnje gii leat bargan eará EO/EEO-riikkas, sáhtá leat áigequovdil sáddet skovi E-301 dan riikkas gos don leat bargan.
- Dutnje, badjel 64 jagi, gii ovddidat beaveruhtagáibádusa ovdalaš ealáhusdietnasa vuodul: Mánggus iesdieđáhusas, man livnnetkantuvra lea vuolláičállán ja steampilastán.
- Dutnje gii leat leamašan mearas: Mearrajohtalusgirji/duodašteapmi mañemus bargorehkegis.

Vuordinbeaivvit

Don it oaččo beaveruđaid golmma vuosttaš beaivvi ovddas maŋnel go leat dieđihan iežat bargguheapmin ja dus ii leat šat gáibádus oažžut bálkká.

Dušše daid beivviid go buot eavttut leat devdojuvvon ahte lea riekti beaveruđaide, adnojuvvojit leat vuordinbeaivin. Jus dus eai leat leamašan nu mánja go golbma dakkár beaivvi vuosttaš golmma vahkus (ovdamearka dihte barggu, luomu dahje buozanvuoda geažil), de fertet ovddidit odđa gáibádusa.

Čálalaš diehtu mearrádusa birra

Don oaččut čálalaš diehtu mearrádusa birra go NAV lea giedahallan du beaveruđaid gáibádusa, dábálaččat golmma vahku siste. Sáhtta váldit guhkit ággi jus lea earenoamáš ášši, dahje jus ferte viežžat eanet dieđuid.

Mearrádusa váidin

Mearrádusa sáhtat váidit, jus oaivvildat ahte mearrádus lea boastut. Váidda galgá leat čálalaččat ja addojuvnot dahje sáddejuvnot NAV:i, mii maiddá sáhtta veahkehit du dan čállit. Vaikko váiddát, de fertet ain sáddet devdojuvvon dieđihangoartta (geahča 9.-12. siiddus dieđihangoartta birra). Jus váidda válđojuvvo vuhtii, de beaveruđat maŋnelgihtii máksojuvvojit dutnje dušše daid áigodagaid ovddas go leat leamašan registrerejuvvon duohta bargooheccin ja deavddát dábálaš eavttuid ahte lea riekti beaveruđaide.

Váidináigemearri lea guhtta vahku dan beaivvi rájes go mearrádus bođii du poastakássii. Jus dus leat buorit ákkat váidit beare maŋjit, de it dárbaš beroštit dan áigemearis. Miedihan- dahje hilgunmearrádus galgá álohii leat čálalaččat.

MAN OLLU BEAIVERUĐAID DON OAČČUT?

Beaveruđaid sturrodas meroštallojuvvo du beaveruhtavuoddu mielde. Beaveruhtavuoddu gullá bargodienas ja vejolaš álbmotoadjoaddosat maid ožžot máksojuvnot maŋemus kaleanddarjagis dahje gaskamearálaččat golbma maŋemus jagi ovddas ovdal go ovddidit beaveruđaid gáibádusa. Addosat sáhttet leat beaveruđat bargguhisvuodas, buohcanruđat, fuolahusrudat, dikšoruđat, oahpahusrudat, áhpehisvuodaruđat dahje váhnenruđat riegádahttimis ja

adopšuvnnas. Ovttaháve doarjja riegádahttimis ii gula dasa. Iešheanalis ealáhusdienas sáhtta vissis eavttuid vuodul válđojuvnot fárrui olbmuide badjel 64 jagi.

Dietnasat 6 G badjel eai válđojuvvo mielde beaveruhtavuoddu. Beaveruđat dahket dál 2,4 promilla beaveruhtavuoddu ja máksojuvvojit viđa beaivái vahkkus. Dát dahká gaskamearálaččat 62,4 proseantta ovdalaš dietnasis ovdal vearu. Ovdamearka: Beaveruhtavuoduin mii lea kr 200 000 oažžu kr 480 beaivái.

Beaveruđain lea vearrogeatnegasvuotta ja addá penšuvdnačuoggáid álbmotoajus. Válđonjuolggadussan lea ahte doarjjaáigodagas eai rievdaduvvo beaveruđat.

Oadjo- ja bargoáigodagat eará EEO-riikkain sáhttet vissis eavttuid vuodul válđojuvnot mielde, geahča dieđuid NAV ruovttusiidduin www.nav.no. addosiid birra go EEO-riikkas lea barggu haga.

Beaveruđat ja vejolaš mánáidlasáhus ii sáhte leat eambo go 90 proseantta beaveruhtavuoddu.

Graderejuvvon beaveruđat

Jus don leat belohakkii barggu haga ja barggat 50 proseantta dahje unnit das mii dutnje lea mearriduvvon dábálaš bargoáigin (geahča 14.siiddus), de sáhtat oažžut (unniduvvon)beaveruđaid. Máksu graderejuvvo daid diimmuid ektui maid dieđihanáigodagas leat bargan.

Jus leat permitterejuvvon, de sáhtat oažžut graderejuvvon beaveruđaid, jus barggat 60 proseantta dahje unnit das mii dutnje lea mearriduvvon dábálaš bargoáigin.

Beaveruđat sáhttet maiddá graderejuvnot mearriduvvon njuolggadusaid mielde jus leat belohakkii buohccindieđihuvvon, dahje vuostáiválddát graderejuvvon penšuvnnaid/addosiid.

Mánáidlasáhus

Jus fuolahat vuollel 18 jahkáš mánáid, de oaččut kr 17 lasáhusa juohke mánás juohke beaivvi viđa beaivái vahkkus. Mánáidlasáhus máksojuvvo maiddá váhnemiidda geain lea máksingeatnegasvuotta. Jus goappeš váhneamat oažžuba beaveruđaid, de lasáhus máksojuvvo dušše nubái sudnos.

Earret soames spiehkastagaiguin, de lea dehálaš ahte mánna lea álbmotoaju miellahtun, ja orru Norggas.

Luopmolasáhus

Don oaččut luopmolasáhusa jus kaleanddarjagis vuostáiválddát beaiveruđaid eambo go gávccii vahkku. Lasáhus lea 9,5% brutto beaiveruđain ja máksojuvvo dábálaččat ođđajagimánu/guovvamánu molsašumis jagi maŋŋel gártadanjagi. Dát lea fámus vaikko beaiveruhtaáigodat loahpahuvvo árabut.

Máksin

Beaiveruđat máksojuvvojit bänkku dahje poastta bokte. Máksojuvvo maŋŋelgihti sáddejuvvon diedihangoartta vuodul juohke 14. beaivvi. Jus diedihangoarta lea riektá devdojuvvon, ja sáddejuvvon rievttis áigái, de máksin dahkkojuvvo guđa beaivvis guoktenuppelohkái beaivái maŋŋel go diedihangoarta lea sáddejuvvon.

MAN GUHKÁ SÁHTÁT OAZŽUT BEAIVERUĐAID?

Man guhká sáhtát oazžut beaiveruđaid, lea dan duohken man alla bargodienas du lea leamašan.

- Bargodietnasiin mii lea unnimusat 2 V kaleanddarjagis ovdal, dahje gaskamearálaččat golbma ovddit kaleanddarjagis ovdal go ovddidat beaiveruđaid gáibádusa, oazžu beaiveruđaid áigodahkii mii lea eanemusat 104 vahku.
- Bargodietnasiin mii lea vuollel 2 V, muhto alladeappot go vuolemus dietnasa (geahča 4. siiddus), oazžu beaiveruđaid áigodahkii mii lea eanemusat 52 vahku.
- Go dutnje máksojuvvojit graderejuvvon beaiveruđat, de diedihanáigodaga goappeš vahkut golahit doarjjaáigodaga, vaikko dus ii leat leamašan bargu go nuppi dain vahkuin.

Go doarjjaáigodat lea nohkan, de sáhtát ovddidit beaiveruđaid gáibádusa ja oazžut juolluduvvot ođđa doarjjaáigodahkii jus deavddát vuolemus dietnasa gáibádusaid ja eará eavttuid (geahča 4. siiddus).

Go leat geavahan olles 104 vahku doarjjaáigodaga ja dus ii leat gáibádus oazžut beaiveruđaid ođđa áigodahkii, de sáhtát dus leat gáibádus oazžut bargomárkandoaibmabijuid fáilaldaga.

Áigeráddjejuvvon massin/guhkiduvvon vuordináigi (geahča siiddus 14 ja 15) golaha doarjjaáigodaga. Seamman guoská áigodagaide go bargomárkandoaibmabijuin oazžu beaiveruđaid.

Sierranjuolggadusat muhtin joavkkuide

- Aitto geargan olbmot geatnegahtton soahtebálvalusas sáhttet oazžut beaiveruđaid geatnegahttojuvvon soahtebálvalusa vuodul eanemusat 26 vahkkui.
- Geat leat permitterejuvvon sáhttet oazžut beaiveruđaid gitta 52 vahkkui 18-mánu áigodagas.
- Persovnnat badjel 64 jagi sáhttet oazžut čadat beaiveruđaid gitta dassázii go devdet 67 jagi.

DIEDIHANGEATNEGASVUOHTA

Bargoohccin ja beaiveruhtavuostáiváldin leat geatnegahtton NAV:i muitalit iežat dili birra. Dan dagat earret eará go sáddet diedihangoartta juohke 14. beaivvi.

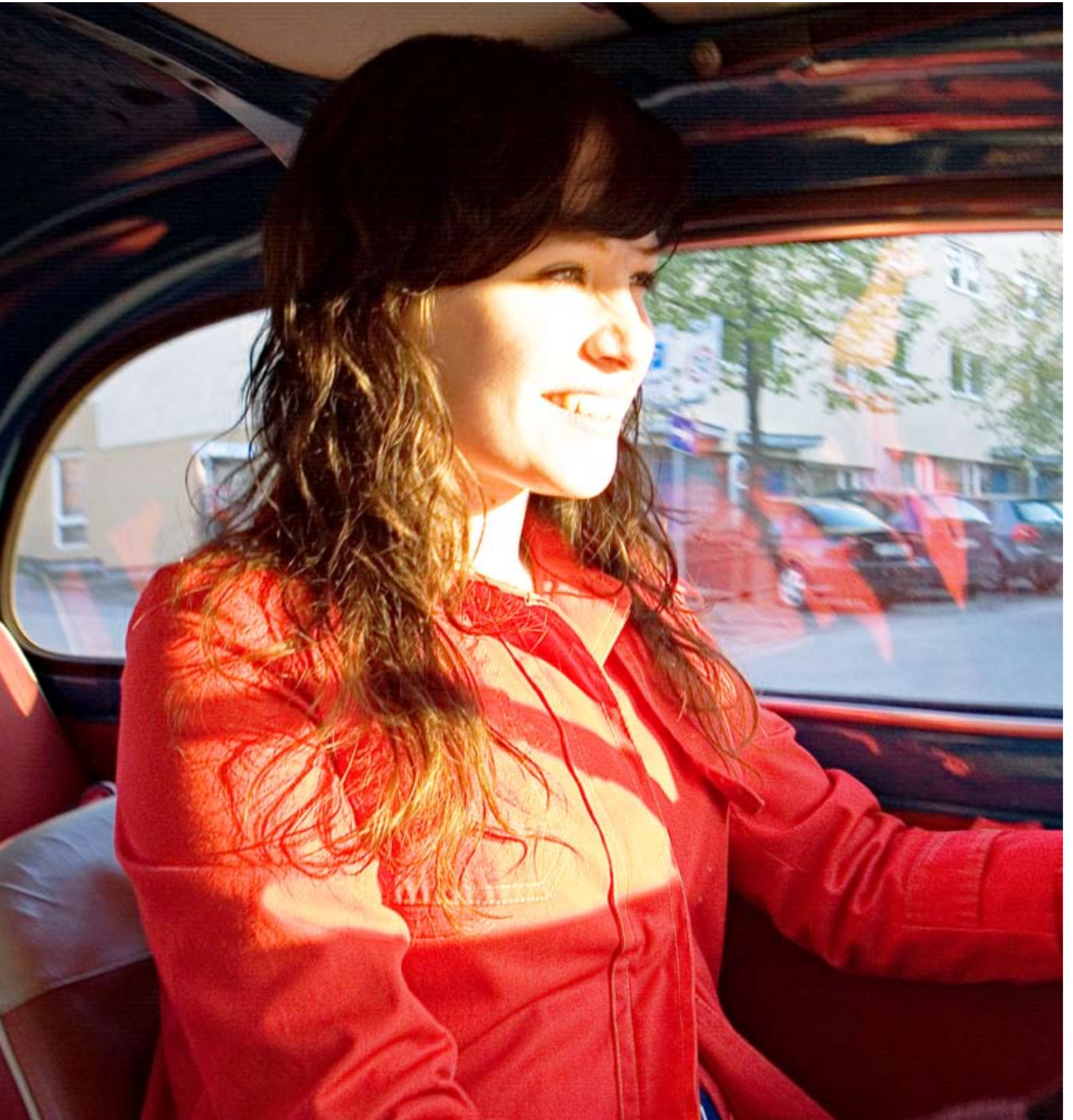
Diedihangoarta lea dehálaš daningo:

- Don bisuhat registrerema bargoohccin. Jus heaittát sáddeme diedihangoarttaid, dahje sáddet diedihangoartta beare maŋŋit, de massát rievtti beaiveruđaide, ja lea riska gahččat eret NAV bargoohcciregistaris. Dalle it šat boade árvvoštallojuvvo go bargoaddit diedihit barguid dahje rabas virggiid NAV:i. Seamman guoská jus goarttas diedihit ahte don it šat hálit leat bargoohccin. Jus gahččat eret registraris, de fertet ođastit iežat registrerema www.nav.no čujuhusas, dahje váldit persovnnalaš oktavuoda iežat NAV-kantuvrrain vai ođdasit registrerejuvvo bargoohccin. Ii leat doarvái dušše sáddet diedihangoartta ođdasit.
- Dieduid maid attát diedihangoarttas leat NAV:i vuodđun dasa ahte sáhttit meroštallat ja máksit beaiveruđaid.

Diedihangoarta Interneahtas dahje báberhámis

Jus dus lea interneahtta olámuttos, de diedihangoartta sáhtát sáddet www.nav.no čujuhusa bokte. Dalle ruđat máksojuvvojit jođáneappot ja don seasttát porto. Dasa lassin lea bálvalusa álki geavahit, ja dat addá dutnje buori bajilgova.

Molssaevttolaččat sáhtát sáddet báberdiedihangoartta. Devdojuvvon goarta galgá sáddejuvvo NAV:i konvoluhtain mii čuovvu goarttaid mielde. Muite frimearkka. Diedihangoarta galgá postejuvvo dan beaivvi mii lea čállojuvvon diedihangoartta bajágeahčái. Jus it vuostáiváldde diedihangoartta rievttis áigái, de fertet dakkaviđe váldit oktavuoda NAV:in.

Deavdin

Báberdiedihangoartta duogábealde bagadallojuvvo dutnje mot dan galggat deavdit. Goartta ferte deavdit riehta ja ol lásit. Jus goarta lea boastut dahje váilevaččat devdojuvvon, de beaiveruđat eai sáhte máksojuvnot. Don oaččut goartta ruovttoluotta, ja fertet deavdit dan ja sáddet fas ođđasit.

Goarta mii sáddejuvvo beare árrat, sáddejuvvo maiddá ruovttoluotta. Dat sáhtá mielddisbuktit ahte máksin maŋŋona. Jus goartta sáddet beare maŋŋit, de risket massit dahje oázžut unnibut beaiveruđaid.

Váldde oktavuoda iežat báikkálaš NAV-kantuvrrain jus eahpidat galggat go sáddet diedihangoartta, dahje leat eahpesihkar dasa mot goartta galggat deavdit. Don sáhtát sihtat čálalaš vástádusa iežat gažaldagaide, nu ahte ii leat eahpádus dan birra mii lea diedihuvvon.

Ale čále dieđuid diedihangortii. Buot dieđuid (ovdamearkka dihte luomu, buohcandiedáhusa, bargoálgima, gáibádus fas joatkit doarjagiin, jnv. birra) fertet addit njuolga iežat báikkálaš NAV-kantuvrii.

Diedihangortii galggat almmuhit:

- Buot diimmuid maid duodai leat bargan. Fertet almmuhit sihke bálkkáhuuvon ja bálkkáhis barggu, sihke earáid ovddas ja iešheanalís doaimmas. Lávvordat ja sotnabeavvi barggu, ja eahkes- ja idjabarggu ferte maiddá almmuhit. Bálkkáhis bargguin oaivvilduvvo bargu mas it oaččo bálkká, muhto mii dábálaččat lea bálkkáhuuvon.
- Man galle diimmu ovddas leat ožžon bálkká, jus dat lea eanet go dat diimmut maid duodai leat bargan (ovdamearkka dihte oahpaheaddjin, skuvlaveahkin dahje agoartabargu).
- Man galle beavvi leat searvan doaibmabijuiide, kurssaide dahje leat leamašan oahpu váldime, maiddá jus ii leat searvan oahpaheapmái.
- Man galle beavvi leat leamašan buohcci, ja danin it leat nagodan bargat dahje oassálastit doaibmabijuiide.
- Man galle beavvi dus lea leamašan eará jávkan, ovdamearkka dihte luopmu.
- Háliidat go ain leat registrerejuvvon bargoohccin boahhte 14-beavvi áigodagas.

Jus leat barggus mas maŋŋil sáhtát oázžut dietnasa galggat dakkavide čállit diedihangortii man olu áigi dasa lea geavahuvvon, itge easka dalle go dias máksojuvvo. Ovdamearkkat: proviuvdnavuovdin, telefuvdnavuovdin, beaivebálkkolašdoaibma, “home-parties” jnv. Vaikko it

dine maidege dakkár doaimmas, de galgá liikká almmuhit bargodiimmuid.

Earenoamáš njuolggadusat

Jus barggat fitnus mas dábálaš bargoáigi spiehkasta 37,5 diimmus vahkkosaččat, de gustojit earenoamáš njuolggadusat. Leat maiddá earenoamáš njuolggadusat olbmuide geat bargat fásta vuorrobarggus, dahje geain bargoáigi jámmat rievddada, nu ahte lea guhkit go okta diedahanáigodat, ovdamearkka dihte sii geat mearas - barget. Jeara NAV:s mot diekkár oktavuodain galgá deavdit diedihangoartta. Sáhtát sihtat čálalaš vástádusa, nu ahte maŋŋil ii čuožžil eahpádus dan birra mii lea diedihuvvon.

Oahpaheaddjit/skuvlaveahkit, droššavuoddjit, biilavuodjinoahpaheaddjit, biebmováhnemat, vahkkoloahppaváhnemat, falástallit, ámmátlaš dáiddárat, eanandoallit ja olbmot geain leat iešgudet luohttámušdoaimmat fertejit váldit oktavuoda NAV:in čielggadit maid sii galget almmuhit diedihangoarttaide.

Eará dieđut maid fertet addit

Fertet dakkavide diedihit iežat báikkálaš NAV-kantuvrii jus don

- álggát/heahtát bissovaš dahje gaskaboddosaš barggus.
- leat permitterejuvvon ja leat bargan permitterejeaddji bargoaddi ovddas eanet go njeallje vahku.
- lihccojuvnot/celkojuvnot eret dan botta go leat permitterejuvvon.
- álggát/heahtát kurssas dahje eará oahpus.
- diedihuvvot buohccin, buohcandiedáhus rievdá dahje dearvvašnuvat.
- áiggut váldit plánejuvvon luomu dahje rievdadit luopmoplánaid.
- galggat vuolgit mátkkoštit, färret dahje rievdadit čujuhusa.
- oaččut penšuvnna dahje eará doarjaga.
- oaččut rievdadusaid mánáidlasáhusa dáfus.
- it hálit bargofálaldaga ovttá áigodahkii.
- leat ásašusas, giddagasas dahje buohcceviesus.
- leat dieđut mat muđui sáhttet dehálaččat riektái ahte oázžut beaiveruđaid.

Boahtingeatnegasvuotta

Don leat geatnegahtton diehtit NAV gohččumiid ja fálaldagaid birra ja leat geatnegahtton boahtit gohččuma vuodul. Dát guoská maiddá jus vuolggát eará báikái ohat barggu. Jus it leat sáhtán vuostáiváldit bargo-dahje doaibmabidjofálaldaga unnimusat olles diedihanáigodagas luomu dahje buozanvuoda geažil, de fertet persovnnalaččat

boahit iežat NAV-kantuvrii go fas leat gearggus dan dahkat. Sáhtát dieđihit telefuvnna bokte jus NAV lea dohkkehan dan go dus lea nu guhkes gaska mátkkoštit.

Jus galggat vuolgit mátkkoštit

Fertet ovdagihtii dieđihit NAV:i jus vuolggát mátkkoštat itge leat váldime luomu ja fertet almmuhit čujuhusa dasa gos galggat leat ja vejolaččat telefuvdnummara gos du gávdná. Dát guoská maiddái jus mátkkoštit vuolggát ohat barggu. Go dieđihuvvo, de galggat sáhttit boahit ruovttoluotta ovttá beavvis jus galggat bisuhit rievtti beaveruđaide. Geahča 4.siiddus dan birra ahte leat duohta bargooheccin.

Jus fáret

Čujuhusrievdadusa fertet dakkaviđe dieđihit iežat NAV-kantuvrii. Lea du iežat ovdasvástádus ahte poasta sáddejuvvo odđa čujuhussii. Váldde oktavuoda NAV:in du odđa ruovttubáikkis sirdin dihte du beaveruhta ášši.

BOASTTU DAHJE VÁILEVAŠ DIEĐUT

Jus leat addán boasttu dahje váilevaš dieđuid, nu ahte leat vuostáiváldán beaveruđaide maid dus ii leat riekti oážžut, de dábálaččat gáibiduvvo ahte mávssát ruđaide ruovttoluotta.

Hilgun ja politiijaide váidin

Dát gii váruhemiid dahje mieleavttus addá boasttu dieđuid, dahje ii atte dieđuid mat leat dehálaččat dasa ahte lea riekti beaveruđaide, sáhtta hilgojuvvot 26 vahkkui, dasa lassin ahte beare ollu máksojuvvo doarjja sáhtta gáibiduvvot ruovttoluotta máksojuvvot.

Dat gii vuostáiváldá beaveruđaide nu ahte ii leat riekti daidda, ja gii diehtá dan dahje lea roavvásit váruhemiid bargan, sáhtta váidojuvvot politiijaide. Dát dábálaččat miellidubbuktá ránggáštusášši. Duopmostuolul eai litna giedaid geahča boasttugeavaheami oajus ja dubmejit dábálaččat eavttuhis giddagasduomu go submi lea vissis ráji badjel ja boasttugeavaheadji lea mieleavttus baran. Muđui lea reakšuvdna dábálaččat eaktuduvvon giddagasránggáštus, servodatránggáštus ja/dahje sáhkut.

NAV dárkkistanbargu

NAV dađistaga čadaha dárkkistemiid vai gávdná sin geat vearrivuodalaččat vuostáiváldet beaveruđaide. Dat dahkkojuvvo earret eará ovttasbargus Vearroetáhtain ja Stáhta oahppoloatnakássain. Buot beaveruđaide vuostáiváldet fertejit vuordit ahte sii dárkkistuvvojit.

DON SÁHTÁT MASSIT BEAIVERUĐAIDE RIEVTTI

Máksámuš bissehuvvo jus it šat deavdde eavttuid ahte lea riekti beaveruđaide. Dát guoská maiddái jus don it čadat daid doaibmabijuid maid leat šiehttan NAV:in beassan dihte bargui. Don it oáččo beaveruđaide fas ovdal go duodaštat ahte eavttut leat devdojuvvon.

Dus ii leat riekti beaveruđaide áigodagain go don

- vuostáiválddát bálkká dahje lea riekti oážžut bálkká. Buot lágan máksámušat bargodilálašvuoda loahpaheamis dábálaččat oidnojuvvojit leat bálkán.
- vuostáiválddát penšuvnna, áigeráddjejuvvon lámisvuodadoarjaga, buohcanruđaide, áhpehisvuodaruđaide, váhnenruđaide riegádahttimis ja adopšuvnnas, barguimáhcanruđaide, vuordinbálkká, eará almmolaš addosiid, priváhta ahkepenšuvnna, dahje šiehtadusdahkkojuvvon penšuvnna (AFP) jus addosat leat unniduvvon, de sáhtát liikká oážžut (ovttastahttojuvvon) beaveruđaide.
- barggat olles áiggi dahje barggat eambo go 50% iežat dábálaš mearriduvvon bargoáiggis. Jus leat permitterejuvvon dus ii lea riekti beaveruđaide jus barggat eanet go 60 proseantta iežas dábálaš bargoáiggis. Fuomáš ahte beaveruđat bissehuvvojit automáhtalaččat jus unnimusat guhtta vahku barggat eambo go 50 proseantta (eanet go 60 proseantta permitterejuvvon olbmuide) iežat dábálaš bargoáiggis. NAV ii atte dutnje dieđu dan birra. Fertet váldit oktavuoda iežat báikkálaš NAV-kantuvrrain vai fas oáččut beaveruđaide maŋjel dakkár bargoáigodaga.
- lea luopmu. Luopmu mearkkaša ahte háliidat leat luvvejuvvon bargooheccin geatnegasvuodain, ja iige leat olámuttos bargomárkanii.
- leat buohcci. Vaikko dus ii leat riekti beaveruđaide daid beivviid go leat buohcci, de sáhtta dus leat riekti buohcanruđaide. Don fertet ožžon doaktáris buohcandieđáhusa vuosttaš beavvi rájes ja buohcandieđáhusas galgá kopijja sáddejuvvot/ addojuvvot iežat báikkálaš NAV-kantuvrii. Dát guoská

maiddái jus šattat buohcci ja vuostáiválddát beaiveruđaid dan botta go oassálasttát bargomárkankurssas.

- leat skuvlaoahppi dahje studeanta (vissis spiehkastagaiguin). Privátisttat ja earát geat váldet oahpu nu ahte eai čuovo oahpaheami bálddalastojuvvojit eará skuvlaoahppiiguin/studeantaiguin. Váldde oktavuoda iežat báikkálaš NAV-kantuvrrain ja bija ovdan buot dieđuid jus leat álgán dahje galggat álgit oahpuin. Muđui lea riska ahte fertet máksit ruovttoluotta vuostáiváldojuvvon doarjaga. Jus háliidat bisuhit beaiveruđaid dan botta oahpu válddát, de fertet ohcat sierra skovis (NAV 04-06.05) maid sáddet iežat báikkálaš NAV-kantuvrii. Geahča eambo beaiveruđaid ja oahpu birra 4. siiddus.
- leat čadaheame geatnegahtton soahtebálvalusa.
- leat ásašusas, giddagasas dahje buohcceviesus.
- Vuostáiválddát beaiveruđaid guolásteddjiid dáhkidanfoanddas.
- leat färus streaikkas, bargoheaittagis dahje eará bargoriiddus.
- leat permitterejuvvon streaikka, bargoheaitaga dahje eará bargoriiddu geažil iežat bargosajis, ja vurdojuvvo ahte riidu váikkuha du bálká- dahje bargoeavttuide. Geahča NAV' ruovttusiidduin www.nav.no. gos leat eanet dieđut beaiveruđaid birra dalle go lea permitterejuvvon.
- leat olgoriikkas, spiehkastat sidjiide geat ohcet barggu EEO-riikkas. Loga eambo addosiid birra go lea barggu haga EEO-riikkain www.nav.no. siidduin.

It oáččo dieđu mearrádusa birra jus beaiveruđat bissehuvvojit čielga sivaiddat geažil, nugo ovdamearkka dihte barggu, luomu ja buozanvuoda. Dus lea liikká riekti váidit jus doarjja bissehuvvo nu ahte it vuostáiváldde čálalaš dieđu mearrádusa birra, geahča 8. siiddus.

Gaskaboddosaš massin beaiveruđaid rievttis

Guhkiduvvon vuordináigi

Jus lea du iežat sivva ahte šaddet barggu haga, de dábálaččat fertet vuordit gávccii vahku ovdalge beaiveruđat máksojuvvojit. Dát guoská jus ieš leat heaitán dahje cealkán eret barggu nu ahte ii leat vuoigadis sivva dasa, dahje leat eret biddjojuvvon dahje lihcojuvvon dilálašvuodaid geažil maidda don leat sivalaš.

Guhkiduvvon vuordináigi álgá dan rájes go leat ovddidan doarjjagáibádusa, ja dušše daid beivviid ovddas go muđui livččat ožžon beaiveruđaid.

Áigeráddjejuvvon massin beaiveruđain

Don massát beaiveruđaid gávccii vahkkui jus don vuoigadis siva haga

- garvvát ohcame dahje váldit vuostá bargofálaldaga vaikko gos riikkas NAV:s dahje bargoaddis.
- biehttalat oassálastit, dahje heaittát bargomárkandoaimbajjuin.
- cealkkát eret, dahje heaittát iežat barggus.
- bargoaddi eret bidjá dahje lihccu du barggus dilálašvuodaid geažil maidda don leat sivalaš.

Don massát beaiveruđaid njealji vahkkui jus it vuoigadis sivaiddat geažil garvvát boahit NAV:i go leat ožžon gohččuma. Ferte duodaštit doavttirduodaštusain jus lea buohcci.

Dáhpá dasa mii árvoštallojuvvo “vuoigadis sivvan” heaitit barggus, biehttalit váldit vuostá bargofálaldaga jnv. lea hui streanggis. Don it sáhte vuordit ahte dat mii du mielas lea “vuoigadis sivvan” dohkkehuvvo. Jus eahpidat, de váldde oktavuoda iežat báikkálaš NAV-kantuvrrain.

Obbalaččat guhkiduvvon vuordináigi ja áigeráddjejuvvon massima birra

Guhkiduvvon vuordináigi ja áigeráddjejuvvon massima sáhtta dušše mearridit dilálašvuodaid vuodul mat eai leat boarráseappot go guhitta mánu.

Jus okta dain dilálašvuodain mat leat namuhuvvon bajábealde dáhpáhuvvá mángii 12 mánu, de guhkiduvvo vuordináigi/massin.

Go galggat oážžut beaiveruđaid fas mañjel guhkiduvvon vuordináigi/massima, de fertet leamašan duohta bargooheccin olles áigodagas ja sádden dieđihangoarttaid dábálaš lági mielde.

Jus váiddát guhkiduvvon vuordináigi/massima mearrádusa ja dat mieđihuvvo, de dutnje mañjelgihtii máksojuvvojit beaiveruđaid dušše jus don áigodagas leat leamašan duohta bargooheccii ja sáddejit devdojuvvon dieđihangoartta.

Guhkiduvvon vuordináigi/massima áigodagat golahit doarjjaáigodaga.

MII DÁHPÁHUVVÁ JUS DU DOARJJAÁIGODAT GASKKALDUVVÁ?

Jus dus lea doarjjaáigodat leamašan gaskkalduvvan gitta 52 vahkkui ja háliidat beaverudaid odđasit, de dábálaččat it dárbbas ovddidit odđa dábálaš gáibádusa dahje gártadit odđa vuordinbeivviid. Dát guoská beroškeahtá mii gaskkalduvvamii lei sivvan. Don fertet liikká deavdit ja sáddet skovi “Krav om gjenopptak av dagpenger” (atnuiváldin gáibádus, NAV 04-16.03). Skovi gávnnat neahttasiiđuin www.nav.no, dahje sáhtát dan viežžat muhtin NAV-kantuvrras.

Váldonjuolggadus guoská maiddá gaskkalduvvamiidda badjel 52 vahku bargomárkandoaimmaid, čadahuvvon geatnegahtton soahtebálvalusa dahje áhpehisvuoda buozanvuoda geažil. Dákkár oktavuodain fertet liikká váldit oktavuoda iežat báikkálaš NAV-kantuvrrain.

Jus doarjjaáigodat gaskkalduvvá barggu geažil mii bistá unnimusat 12 vahku, de sáhtát gáibidit ahte beaveruhtavuoddu mearriduvvo odđasit. Don sáhtát válljet gaskal:

- odđa meroštallama go beaverudat fas odđasit váldojuvvojit atnui go bargu nohká. Dán jagáš dienas ii sáhte biddjojuvvot vuodđun. Fertet ieš duodaštit bargodili bistima ja heaitinsiva.
- odđa meroštallan jahkemolsuma mañjel. Sáhtá dájvja gánnáhit jus leat dinen olu dan jagi go fas válddát doarjaga atnui. Jahkemolsuma mañjel fertet ieš váldit oktavuoda NAV:in ja gáibidit odđa meroštallama. Don fertet duodaštit bargodilálašvuoda bistima ja heaitinsiva, ja dietnasa bargodilálašvuodas.

Spiehkastat odđasit atnui váldima váldonjuolggadusas:

- Jus leat permitterejuvvon ja gaskkalduvvamii lea sivvan ahte leat ruovttoluotta barggus iežat permitterejuvvon bargoaddis eanet go guhtha vahku permitterenáigodagas, de fertet ovddidit odđa beaveruhtagáibádusa, ja odđa vuordinbeavvit gártaduvvot jus gáibádus miedihuvvo. Dát ii guoskka dušše permitterejuvvon olbmuid guollegálvoráhkadanindustriijas, mas bargoáigi permitterejuvvon bargoaddi luhtte ferte bistán eanet go 26 vahku ovdal go gáibiduvvo ahte fertet ovddidit odđa gáibádusa.
- Jus leat leamašan oahpus mii lea bistán guhkit go 12 vahku, de fertet maiddá ovddidit odđa beaveruhtagáibádusa ja gártadit odđa vuordinbeivviid jus gáibádus miedihuvvo.

Mañjel áigeráddjejuvvon massima it dárbbas váldit oktavuoda NAV:in go fas galggat oazžut ruđaid jus leat diedihangoartta sádden dalle go ledjet massán.

SÁTNEČILGEHUSAT

Áigeráddjejuvvon massin rievttis beaverudaide

Gaskaboddosaš massin rievttis beaverudaide (4,8,12 dahje 26 vahkkui).

Barggu haga almmá ahte ieš leat sivalažžan dasa

Mearkkaša earret eará ahte don ieš it leat cealkán eret “vuoigadis siva” haga. Don it ge galgga leat massán barggu dilálašvuodaid geažil maidda ieš leat sivalaš. Dát guoská leaččat dal ollásii dahje belohahkii barggu haga.

Bargonávccalaš

Mearkkaša ahte leat doarvái dearvvaš váldit barggu. Jus dus dearvvašvuoda geažil leat áigeráddjejuvvon vejolašvuodasit ohecat barggu, de fertet ovdanbidjat doavttirduodašusa. NAV árvvoštallá man muddui leat doarvái bargonávccalažžan dasa ahte dus lea riekti beaverudaide.

Beaveruhtavuoddu/meroštallanvuoddu

Ruvdnosupmi mii biddjojuvvo vuodđun meroštallat beaveruhtamáksinmeari gohčoduvvo beaveruhtavuodđun dahje meroštallanvuodđun. Sihke bargodienas ja jus álbmotoajus oazžu beaverudaide, buohcanruđaid, fuolahusrudaid, dikšunruđaid, oahpahrudaid, áhpehisvuodarudaid ja váhnenruđaid riegádahttimis ja adopšuvnnas váldojuvvojit mieldde beaveruhtavuoddu.

Dábálaš bargoáigi

Bargoáigi mii doarjjavuostáiváldis árvvoštallojuvvo leamašan ovdal go gártai ollásit dahje belohahkii bargguhisvuhtii. NAV mearrida dábálaš bargoáiggi ja ovdanboahká mearrádušas mas beaverudat miedihuvvojit.

Diedihanáigodat

Guokte vahku man ovddas diedihangoartta sádde, geahča diedihangeatnegasvuoda birra (9.-12. siiddus).

Doarjjaáigodat

Muitala man guhkes áigodahkii olmmoš sáhtá vuostáiváldit beaverudaide, juogo 104 dahje 52 vahkkui.

Graderejuvvon beaiveruđat

Unniduvvon beaiveruđat belohakkii bargguhisvuodas.

Guhkiduvvon vuordináigi

Gaskaboddosaš massin beaiveruđaid rievttis (8,12 dahje 26 vahkku) go lea ovddidan beaiveruđaid gáibádusa.

Heaittiheapmi

NAV geavaha sáni heaittiheapmi jus beaiveruđaid máksámuš bissehuvvo juoga man siva geažil mat vissásit leat oahppásat oadjovuostáiváldái. Dakkár oktavuodain ii dieđihuvvo ahte máksin bissehuvvo. Ovdamearkka dihte go doarjjavuostáiváldi lea olles barggus, šaddá buohccin, váldá luomu, sus lea fuolahusvirgelohpi riegádahttima geažil, lea olgoriikkas jnv.

Hilgun

Gáibádus hilgojuvvo dasa gii ovddida beaiveruhtagáibádusa ja ii deavdde eavttuid. NAV geavaha maiddái sáni hilguma jus beaiveruđat bissehuvvojit goas nu doarjjaáigodagas daningo it šat deavdde eavttuid oažžut beaiveruđaid.

Kaleanddarjahki

Áigodat odđajagimánu 1.b. rájes juovlamánu 31.b. rádjái.

Mánáidlasáhus

Beaiveruđaide lasáhus sidjiide geat fuolahit iežaset mánáid vuollel 18 jagi.

www.nav.no

Rávvet du gii beroštat oažžut dieđuid beaiveruđaid birra fitnat min neahttasiidduin. Dáppe gávnnat ođđaseamos dieđuid bargguid ja bargoeallima ja gullevaš bálvalusaid birra.

NAV hálddaša ortnegiid nugo ahkepenšuvnna, buohcanruđaid, bargguhivuođaoaju, barguimáhcaheami, mánáidoaju ja eanet.

Mii addit olbmuide vejolašvuodaid!

Samisk

Almmuhan:
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5
St. Olavs plass
0130 OSLO

